

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
“Харківський авіаційний інститут”

кафедра «Автомобілів та транспортної інфраструктури» (№ 107)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

 Н.В. Кобріна

«30» 08 2023р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Безпека та організація дорожнього руху

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузі знань:

27 «Транспорт»

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність:

274 «Автомобільний транспорт»

(код та найменування напряму підготовки)

Освітня програма: «Автомобілі та автомобільне господарство»

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2023 рік

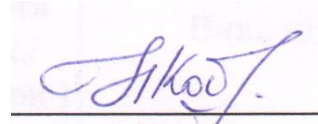
Розробники: Нестеренко С.І., к.т.н., доцент, доцент каф. 107
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри автомобілів та транспортної інфраструктури

Протокол № 1 від « 30 » 08 2023 р.

В.о. Завідувача кафедри к.т.н., доцент
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Наталія КОБРИНА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування Показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: <u>27 «Транспорт»</u> Спеціальність: <u>274 «Автомобільний транспорт»</u> Освітня програма: <u>«Автомобілі та автомобільне господарство»</u> Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>	Обов'язкова
Кількість Модулів – 1		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 2		2023/2024
Індивідуальне завдання _____ – _____ (назва)		Семестр
Загальна кількість годин – 80 /150		4-й
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 4,4		Лекції*
		48 годин
		Практичні, семінарські*
		32 годин
		Лабораторні*
	–	
	Самостійна робота	
	70 годин	
	Вид контролю	
	Іспит	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 80/70.

* Аудиторне навантаження може бути зменшене, або збільшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у студентів знань і навичок, що дозволяють вільно володіти складним комплексом вимог, що до забезпечення безпеки перевезень, забезпечення умов безпечної роботи водіїв автомобільного транспорту, що до якості сучасних методів і способів організації та планування вантажних і пасажирських автомобільних перевезень, з урахуванням їх впливу на надійність та ритмічність роботи автотранспортного підприємства, а також організацію їхнього раціонального застосування з урахуванням психологічних і фізіологічних факторів, в їх взаємозв'язку з іншими учасниками дорожнього руху

Завдання – оволодіння професійними знаннями в області забезпечення умов безпечної роботи водіїв, способів і методів раціонального використання робочого часу і часу відпочинку водіїв. Оволодіння в повному обсязі необхідними знаннями для планування обґрунтованих способів і методів експлуатації автомобільного транспорту.

Компетентності, які набуваються:

– здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України, Правил технічної експлуатації автомобільного транспорту України, інструкцій та рекомендацій з експлуатації, ремонту та обслуговування об'єктів автомобільного транспорту та їх систем;

– здатність розробляти технологічні процеси, технологічне устаткування та оснащення, засоби автоматизації та механізації у процесі експлуатації, при ремонті та обслуговуванні об'єктів автомобільного транспорту, їх систем та елементів.

– здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

Очікувані результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

– мати концептуальні наукові та практичні знання, необхідні для розв'язання спеціалізованих складних задач автомобільного транспорту, критично осмислювати відповідні теорії, принципи, методи і поняття;

– розв'язувати задачі формування трудових ресурсів та професійного розвитку персоналу; виявляти резерви підвищення ефективності праці співробітників об'єктів автомобільного транспорту;

– розуміти і застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові та законодавчі акти України, міжнародні нормативні документи, Правила технічної експлуатації автомобільного транспорту України, інструкції та рекомендації з експлуатації, ремонту та обслуговування автомобільних транспортних засобів, їх систем та елементів;

– аналізувати та оцінювати об'єкти автомобільного транспорту, їх системи та елементи;

Пререквізити: «Транспортно-експлуатаційні якості автомобільних доріг» «Автотехнічна експертиза», «Основи технічної діагностики автомобілів», «Автомобілі»

Кореквізити: диплом бакалавра.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Система керування безпекою руху.

Тема 1. Правові основи автомобільних перевезень.

План лекцій:

Загальні питання регулювання транспортної діяльності. Перевезення вантажів автомобільним транспортом. Перевезення пасажирів і багажу автомобільним транспортом. Ліцензування перевезень автомобільним транспортом. Міжнародні акти в сфері перевезень автомобільним транспортом. Сертифікація автомобільного транспорту

Ключові слова: безпека, сертифікація, правові основи автомобільних перевезень.

Тема 2. Дорожній рух та його характеристики.

План лекцій:

Система ВАДС. Компоненти дорожнього руху. Якість дорожнього руху. Виявлення закономірності дорожнього руху. Облік і аналіз дорожньо-транспортних пригод.

Ключові слова: система ВАДС, швидкість, якість, безпека, ДТП, аудит.

Тема 3. Державна система керування безпекою.

План лекцій:

Органи державної влади і управління. Спеціальні органи міжвідомчої координації. Відомчі служби забезпечення безпеки. Міжнародна системи забезпечення безпеки руху.

Ключові слова: міжнародна система забезпечення безпеки руху.

Модульний контроль

Змістовий модуль 2. Забезпечення безпеки дорожнього руху.

Тема 4. Водій та безпека руху.

План лекцій: Ергономіка діяльності водія. Психофізичні основи діяльності водія. Психічні якості водія. Особистісні якості водія. Фізіологічні якості водія. Моделювання діяльності водія. Надійність водія.

Ключові слова: ергономіка, психофізіологія водія, психологія, надійність водія.

Тема 5. Безпека автомобіля.

План лекцій: Активна безпека автомобіля. Пасивна безпека автомобіля. Післяаварійна безпека. Екологічна безпека. Ергономічність автомобіля та його роль у безпеці.

Ключові слова: безпека, засоби безпеки, ергономічність.

Тема 6. Дорожні умови і безпека автомобільного руху.

План лекцій: Конструктивні параметри дороги. Експлуатаційні властивості дороги. Інженерне облаштування доріг.

Ключові слова: параметри доріг, облаштування доріг.

Тема 7. Основні напрямки робіт щодо забезпечення безпеки руху.

План лекцій: Завдання служб і підрозділів АТП щодо забезпечення безпеки руху. Організація роботи з попередження аварійності. Організація обліку та причин аварійності. Деякі відомості з експертизи ДТП. Страхування на автотранспорті. Організація планування роботи з попередження аварійності. Охорона праці і навколишнього середовища. Відповідальність за порушення правил і норм безпеки дорожнього руху.

Ключові слова: АТП, облік та аудит, експертиза ДТП.

Модульний контроль

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістовного модуля і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		л	п	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовний модуль 1. (Система управління безпекою руху)					
Тема 1. Правові основи автомобільних перевезень.	20	6	4	–	10
Тема 2. Дорожній рух та його характеристики.	18	4	4	–	10
Тема 3. Державна система управління безпекою.	17	3	4	–	10

Модульний контроль	1	1	–	–	–
Разом за змістовним модулем 1	56	14	12	–	30
Змістовний модуль 2. (Забезпечення безпеки дорожнього руху)					
Тема 4. Водій та безпека руху.	26	10	6	–	10
Тема 5. Безпека автомобіля.	34	14	6	–	14
Тема 6. Дорожні умови і безпека автомобільного руху.	16	4	4	–	8
Тема 7. Основні напрямки робіт із забезпечення безпеки руху.	17	5	4	–	8
Модульний контроль	1	1	–	–	–
Разом за змістовним модулем 2	94	34	20	–	40
Усього годин	150	48	32	–	70

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1	2	3

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1	2	3
1	Особливості системи ВАДС.	4
2	Людський чинник як запорука ризику і безпеки.	12
3	Попередній аналіз ризику. Матриця Хеддона.	2
4	Правові основи водійської діяльності. Види відповідальності.	2
5	Сертифікація автомобільного транспорту.	2
6	Нормативні документи з безпеки руху.	2
7	Стажування водіїв. Охорона праці на АТП.	2
8	Аптечка та надання першої невідкладної допомоги.	2
9	Системи безпеки автомобіля.	4
	Разом	32

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1	2	3
	Разом	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1	2	3
	Тема 1. Правові основи автомобільних перевезень.	10
	Тема 2. Дорожній рух та його характеристики.	10
	Тема 3. Державна система управління безпекою	10
	Тема 4. Водій та безпека руху	10
	Тема 5. Безпека автомобіля.	14

	Тема 6. Дорожні умови і безпека автомобільного руху	8
	Тема 7. Основні напрямки робіт із забезпечення безпеки руху.	8
	Разом	70

9. Індивідуальні завдання

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1	2	3
	Разом	

10. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, індивідуальні консультації (при необхідності), самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою (методичні посібники).

11. Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю, фінальний контроль у вигляді іспиту.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	0...2,5	4	0...10
Модульний контроль 1	-	-	0...35
Змістовний модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	0...2	8	0...16
Модульний контроль 2	-	-	0...35
Робота на лекціях	0,22	18	4
Усього за семестр			60...100

Білет для іспиту складається з 3 запитань, 2 теоретичних питання, максимальна кількість 40 балів за одне питання, та 1 практичне, максимальна кількість 20 балів (сума – 100 балів).

Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити всі практичні роботи та пройти модульний контроль. Знати структури системи управління в галузі забезпечення БД та органів виконавчої влади що здійснюють міжгалузеве управління в цій сфері; нормативні документи, що регламентують діяльність організацій та установ щодо забезпечення безпеки дорожнього руху; порядок і методи контролю за дотриманням фізичними та юридичними особами нормативних документів правил і стандартів у галузі забезпечення безпеки руху; види та особливості автомобільних перевезень. Мати уявлення щодо знання способів визначення перспективи підвищення безпеки в транспортно-дорожньому комплексі на осно-

ві використання статистики ДТП; щодо використання принципів загального управління якістю у сфері забезпечення безпеки при здійсненні вантажоперевезень; щодо використовування принципів загального управління якістю у сфері транспортного обслуговування та плануванні роботи водіїв та роботи автотранспортних підприємств в цілому.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, захистити всі практичні роботи, пройти модульний контроль. Уміти: розуміти, знаходити причини, та пропонувати шляхи вирішення проблем у галузі безпеки дорожнього руху.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх на практиці.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

<http://library.khai.edu/catalog>

Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=1087>

14. Рекомендована література

1. Організація перевозок и безпека руху: навч. посібник / М.В. Нечипорук, Ю.А. Воробйов, В.Е. Зайцев и др. М-во освіти и науки, молоді и спорту України, Нац. аерокосм. ун-т ім М.Є. Жуковського «ХАІ», 2012.- 272 с.
2. Богатчук І.М., Дикун Т.В. Методичні вказівки, з курсу "Безпека руху" для студентів спеціальності "Автомобілі та автомобільне господарство", ІФНТУНГ: ІФНТУНГ, 2010. - 59 с.
3. Богатчук І.М., Дикун Т.В. Конспект лекцій з курсу "Безпека руху і дорожні умови" для студентів спеціальності "Автомобілі та автомобільне господарство", ІФНТУНГ: ІФНТУНГ, 2010. - 63 с.
4. Гаврилов Е.В. Системологія на транспорті. Книга IV: Організація дорожнього руху: Підручник. / Е.В. Гаврилов, М.Ф. Дмитриченко, В.К. Доля, О.Т. Лановий, І.Е. Линник, В.П. Поліщук. – К.: Знання України, 2007. – 452 с

Допоміжна

1. ДСТУ 4092–2002 "Світлофори дорожні. Загальні технічні вимоги, правила застосовування та вимоги безпеки". – Введ. 2002–06–03. – К.: Держстандарт України, 2002. – 27 с.
2. Поліщук В.П. Організація та регулювання дорожнього руху: Підручник. / за заг. ред. В.П. Поліщука; О.О. Бакуліч, О.П. Дзюба, В.І. Єресов, О.В. Красільнікова, О.В. Христенко. – К.: Знання України, 2012. – 467 с
3. Правила дорожнього руху України, – К.: Моноліт, 2023. – 226 с.